

לסמוך על כושריהתחלטה שלו. ויחד עם זאת: אדם אנושי מאד, שהוא רחוק מלהיות ציני, יש לו אידיאלים אנושיים והברתיים ברורים.

העיניים הספקניות האלה חושדות במחנות חסרות-תוכן, במילים גבוהות, בשיקולים של יוקרה. יחסו לאש"ף, למשל, מושפע לא-מעט מגישתו הרציונאלית. האם אש"ף ישנו? ישנו. האם אפשר להתעלם ממנו? אי-אפשר. אם יהיה לאש"ף משרד בווינה, הוא ישתדל לשמור שם על תדמית מתונה, מדינאית. אם כן, מה יותר טוב — שאש"ף יבצע מעשי-טרור בגמליהתעושה של וינה, צוואר-הבקבוק שבו עוברת כימעט כל העלייה היהודית ממזרח-אירופה לישראל, או שיפיץ בווינה חוברות-תעמולה?

השכל הישר אומר: התעמולה לא תזיק לאיש, הפצצות יכולות לגרום לאסונות. לכן מוטב להתיר להם לפתוח מישרד.

אבל קרייסקי מעמיד תנאי אחד: שמישרד זה לא יפיץ שום חומרי-הסברה המטיף לחיסול מדינת-ישראל. את זה אי-אפשר לעשות אצלנו! הוא קובע בתוקף. זהו אחד הכישרונות הבולטים של האיש: לקחת בעייה, הטעונה חשמל רגשי למכביר, ולהעבירה למושגים הגיוניים. אין זה הכישרון של "מפשט נוראי", תואר שהודי בק בשעתו לרובספייר, והמתאים כליכך לגולדה מאיר. אין קרייסקי לוקח בעייה מסוכנת ומתמצת אותה בסימטה פשוטת ומטעה.

הוא לוקח אותה וחושף את מרכיביה המעשיים, הענייניים — ואז מתגלה שהיא ניתנת לפיתרון מעשי, ענייני.

כל שעה שעת-כושר

תני דוגמות של "רוח קרייסקי", גישתו הרציונלית המיושמת לבעיות שלנו: "יש לכם עכשיו שעת-כושר מצוינת להגיע לשלום!" זמירד לאחר מכן: "בכבל, צריכים תמיד לנהל את המדיניות כאילו יש שעת-כושר. רק כך אפשר להיות מוכנים לשעת-הכושר, כשהיא מגיעה באמת."

"הוצאנו את הרוסים מאוסטריה תוך ניצול שעת-כושר. אבל זה לא היה נס! לא היינו גאוני! במשך שנים ניהלנו את המדיניות שלנו כלפי ברית-המועצות כאילו כל שעה היא שעת-הכושר. ניסינו, השתדלנו, יזמנו, התמדנו במאמצינו. וכשבאה שעת הכושר האמיתית, היינו מוכנים לה. פשוט המשכנו באותה דרך. יום לפני כן זה לא הצליח. פיתאום זה הצליח. אבל זה לא היה נס."

(אני מצטט מתוך הזיכרון. זה שייך לחלק של השיחה שלא הוקלט, וגם לא רשמתי. המילים הן שלי. התוכן הוא של קרייסקי.)

ובאותו הקשר: "יש רק מיצווה אחת בפוליטיקה: לנהל משא-ומתן! תמיד לנהל משא-ומתן!"

"תגיעו למשא-ומתן עם הערבים! לא חשוב על איזה בסיס. ואיך. העיקר להגיע למשא-ומתן, ולהמשיך בו, גם אם אין שום תוצאות במשך הרבה זמן, להמשיך ולהמשיך, במשך חודשים, שנים. בסופו של דבר זה יישא פרי!" "אני מדבר מתוך ניסיון. כך עשינו אנחנו. איך הצלחנו, אנחנו האוסטרים הקטנים, להוציא את הצבא הסובייטי הכביר מארצנו? איך שיכנענו את הרוסים לוותר על כיבוש אוסטריה ולהסתפק בחוזה של נייטרליות? ניהלנו משא-ומתן אינסופי. לרבים זה נראה כחסר-יסיי. המשכנו והמשכנו, עד שזה הצליח."

המירשם לישראל? להגיע למשא-ומתן. ללכת מייד לזנבה. להתחיל לשאת-ולתת. עם כל הערבים. גם עם הפלסטינים. הם ישנם. מה הטעם להתעלם מהם? צריכה להיות נציגות פלסטינית.

לא רוצים להכיר באש"ף? אפשר למצוא פיתרון. למושג: שעד השולחן הנדון יהיה כתוב "העם הפלסטיני". לא "אש"ף". לא "פלס" טין". הגדרה לא-מחייבת מבחינה דיפלומטית: העם הפלסטיני.

אין זה מעניינה של ישראל איך ייבחרו האנשים שיישבו ליד אותו שולחן. העולם הערבי יקבע זאת, תוך הסכמה. אם ייקבע שיהיו אלה אנשי אש"ף (והרי כימעט מובן מאליו), עדיין אין זה מחייב הכרה ישראלית באש"ף. ישראל תכיר רק בעיקרון שיש עם פלסטיני, ושנציגותו תשתתף במשא-ומתן.

הויץ מזה: אם תשכ נציגות של העם הפלסטיני ליד שולחן המשא-ומתן עם ישראל, פירוש הדבר הכרה בישראל. האם לא זהו הדבר שישראל מעוניינת בו?

מייד ממהר קרייסקי לסייג את דבריו: "אינני נותן עצות לישראל. אף אחד לא ביקש אותי לתת עצות. איש אינו אוהב לקבל עצות בלתי-מבוקשות. אנא, הקפד לציין שאני לא נותן עצות, אלא רק מביע דיעה אישית. לא כראש-ממשלה אוסטרי, חלילה. אני מדבר כסוציאליסט, הדוגל באידיאלים מסויימים, והמנסה ליישם אידיאלים אלה לגבי המצב במזרח-התיכון, באורח פרטי לגמרי..."

את, אוסטריה, מתחתנת

תי מסורות גדולות התמוגו באיש הזה. הן משולבות בו עד כי קשה להפריד ביניהן.

ואין הוא מהסס לבטא אותן בחופשיות מדהימה. בשיחה פרטית, כשהוא סומך על בן שיחו שלא יפרסם את הדברים. הוא מדבר בשטף מרתק על מדינאי העולם, על תופעות שונות, על התופעה ששמה ברונז קרייסקי.

הקשבתי לדברים, ענית על שאדתי, שאדתי שאדתי מושג, וכך העת פעל מוחי כנפטר, כדי להכין את התופעה הזאת שאין שנייה לה בעולם: ברונז קרייסקי.

פראנק-יוזף החדש

ורם כל, התופעה הפוליטית. ראש-הממשלה היהודי היחידי בעולם. (לא אין זו פלי-סתיקולמוס. יותר מכל אדם אחר, ממחיש קרייסקי את ההבדל בין יהודי ויש-ראלי — ועוד נחזור לכך.)

ראש-הממשלה היהודי היחידי בעולם מושג דווקא באוסטריה, שהיתה בראשית המאה מוזרת האנטי-שמיות העולמית, וגם ארץ-מדידתו של אדולף היטלר.

הוא שולט באוסטריה כמו מהדורה חדשה של הקיסר פראנק-יוזף, תוך הסכמה כללית, ללא אופוזיציה של ממש, ללא מתחרים.

הביוגרפיה האישית של קרייסקי מגבירה את הפלא. בנו של כימאי וינאי, למד מישפטים, קיבל תואר דוקטור, ונאסר בגיל 24 כפעיל הנוער הסוציאליסטי המהפכני. זה היה בימי המיני-דיקטטורה העקובה-דם של הרודן-הננס הריאקציוני אנגלברט דולפוס. שהפגין את פועלו וינה בתותחים. קרייסקי הצעיר הורשע בבגידה, נדון למאסר, שוחרר, נאסר מחדש על-ידי הגסטאפו אחרי סיפוח אוסטריה לרייך השלישי, שוחרר והצליח להגיע ממש בדקה האחרונה — ב-1940 — לשבדיה הנייטרלית.

רק ב-1951 חזר לאוסטריה, וכבר כעבור שנתיים היה סגן שרי-החוץ, הכרתיו אז לראשונה. ריאיוני אותו במישרדו, ושני דברים נחרטו בזיכרוני: תנין קטן, ששיחק בכריכה במרכז החדר, מתנה של מנהיג אפריקאי כלשהו, ואימרות-השפר המסוכחות-אירוניות של סגן-השר. (לנו, האוסטרים, יש מול אנחנו יודעים שאנחנו מדינה קטנה. לכן אנחנו פטורים מלייצר מטוסים ומכוניות ושאר סמלי-מעמד יקרים. אתם, הישר-ראלים, הנכם מעצמה עולמית, ועל-כן אתם צריכים לבזבז את משאביכם על דברים כאלה...")

ב-1967, אחרי מפלה מוחצת שנחלה המפלגה הסוציאליסטית בבחירות הכלליות, נבחר קרייסקי ליו"ר המפלגה. בהנהגתו, ב-1970, זכתה המפלגה ברוב יחסי. ממשלת-קרייסקי מט' 1 נשארה בתפקיד שנה וחצי, כממשלת מעוט. ב-1971 זכה קרייסקי ברוב מוחלט. והרכיב את ממשלתו מט' 2. ב-1975 הגדיל את הרוב המוחלט תוה, והרכיב את הממשלה מט' 3. אין איש באוסטריה המפקפק בכך שהוא יזכה ברוב מוחלט גדול עוד יותר בבחירות של 1979.

במפגנתו הוא שוקט שידוע מוחלט, ועל פיו יישק דבר. האופיי יוציה הימנית עזובה ומפוררת. אם יוצה, יוכל כן היס 65 לעמוד בראש ממשלת אוסטריה במשך שנה נוספת — לפחות.

נדמה כי בכל העולם המרבי אין ראש-ממשלה שמעמדו כה איתן. מושגים כמו "מצב קרייסקי" ו"עידן קרייסקי" הפכו חלק מן השפה הפוליטית הבינלאומית.

אלוף השכל הישר

יהו האיש העומד בראש התופעה? מרחוק הוא נראה כאיש רגיל מאד. גוף רחב, הלבוש כימעט תמיד בחליפה אפורה בעלת פסים לבנים דקים, התפורה היטב. (רק לכבוד סאדאת החליף אותה בחליפה כחולה-כהה.) פנים עגולות, "יהודיות", אף בולט. שערות מקורולות, המסורקות לאחור. דיבור איטי, מתון, היורד לעיתים כימעט ללחש, בגרמנית בעלת מיבטא אוסטרי בולט. הדבר המרתק באיש זה הוא מבט העיניים.

עיניים בהירות, ירוקות, פיקחיות, ספקניות. עיניים האומרות: "אל תציג לי הצגות. אל תבלבל לי את המוח. אין לי סבלנות לחוכמות. דבר לעניין!" יש לך ההרגשה כי הוא שופט אותך ברגעים הראשונים, ושופט אותך נכונה. הוא עצמו מודה בכך. "אם מישו מוצא חן בעיני, הוא מוצא חן בעיני כבר בהתחלה. אני לא צריך הרבה זמן כדי לאהוב מישהו". ואחרי רגע-קט: "אולי להיפך, לפעמים. כשאני מכיר מישהו הרבה זמן, אני אוהב אותו פחות."

איך משפיע איש זה על האוסטרים, שהם עם שמרני, מרובע, שכאילו החליט להישאר תקוע בשנות ה-30 של המאה? איך הוא כובש לבבות של איכרים חשדניים ושל בורגנים זעירים בעיריות?

נרמה שבו כוחו של קרייסקי מרובו בתכונה אחת, הקרוייה בגרמנית

VERBUNDEN קשה לתרגם את המושג לעברית: שכל ישר, גישה רציונלית, יחס סביר לעניינים. ההיפך מהתלהבות, מהתנשאות, מרגשנות.

אי-אפשר להקשיב לו, מבלי להגיע למסקנה: הנה אדם שקול, סביר, פיקח, שאפשר

